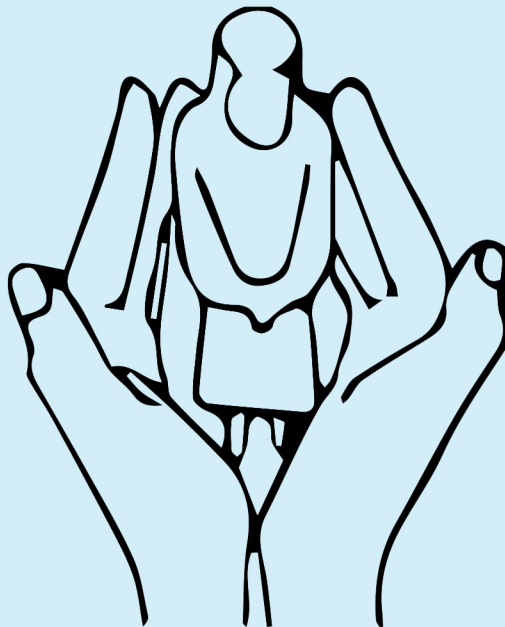

Департамент культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
ОКЗ «ХАРКІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ»
Центр краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька
ДП "Науково-дослідний центр "Охоронна археологічна служба України"
Інституту археології НАН України
ВГО «Спілка археологів України»

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ДО
XXV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СЛОБОЖАНСЬКІ ЧИТАННЯ»

Департамент культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
**ОКЗ «ХАРКІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ»**
Центр краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька
ДП "Науково-дослідний центр
"Охоронна археологічна служба України"
Інституту археології НАН України
ВГО «Спілка археологів України»

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ДО XXV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СЛОБОЖАНСЬКІ ЧИТАННЯ»**

Харків
2021

УДК 93/94+90+7+719+27 (06)

T29

Публікується за рішенням Наукової ради ОКЗ «ХАРКІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ»
(протокол № 3 від 16 квітня 2021 р.)

Упорядники:

Білько І. В. – завідувач відділу пам'яток історії ОКЗ «ХНМЦОКС»;
Дідик В. В. – провідний науковий співробітник відділу пам'яток археології ОКЗ «ХНМЦОКС»;
Колода В. В. – к. і. н., провідний науковий співробітник відділу пам'яток археології ОКЗ «ХНМЦОКС»;
Охріменко Г. М. – завідувач відділу пам'яток археології ОКЗ «ХНМЦОКС»;
Шуліка В. В. – к. мист., провідний науковий співробітник відділу пам'яток історії ОКЗ «ХНМЦОКС»

**Тези доповідей до XXV Міжнародної наукової конференції
T29 «Слобожанські читання». – ОКЗ «ХАРКІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ». –
Харків : Друкарня Мадрид, 2021. – 182 с.
ISBN 978-617-7988-43-3**

У матеріалах XXV Міжнародної наукової конференції «Слобожанські читання» викладено тези учасників за такими напрямками: археологія, охорона археологічної спадщини, історичне краєзнавство, історія світових воєн ХХ століття, монументальне мистецтво, мистецтвознавство, охорона культурної спадщини, консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація та пристосування пам'яток, церковне пам'яткознавство.

Тези доповідей друкуються в авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст публікацій, добір та точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

УДК 93/94+90+7+719+27 (06)

© ОКЗ «ХАРКІВСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ
ЦЕНТР ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ», 2021
© Автори статей, 2021
© ТОВ «Друкарня Мадрид», 2021

ISBN 978-617-7988-43-3

Другою проблемою є недостатня патріотична свідомість самих громадян, що, в свою чергу, призводить до занедбання історичних об'єктів, засмічення їх побутовим сміттям, знищення навіть цілих природних комплексів через неправильне розпалення багаття та нехтування правилами пожежної безпеки.

Третя проблема полягає у відсутності уваги сучасних представників туристичного бізнесу до белігеративних ландшафтів і військових об'єктів та питання використання їх у туризмі. Це проявляється у нестачі маршрутів та ділянок для їх прокладення, відсутності офіційних туристичних ланцюгів і стежок, та, як наслідок, незадовільним станом територій, що могли б бути використані у туризмі. Дана проблема є наслідком відсутності попиту на послуги, що, в свою чергу витікає з патріотичної культури населення.

Разом із своєрідним природним потенціалом регіону, історичні белігеративні ландшафти та військові пам'ятники можуть слугувати важливим туристичним ресурсом на території Галича та його околиць. Їх використання у якості об'єктів екскурсійної діяльності, разом з іншими видами туризму (пізнавальний, спортивний туризм) може явитися важливим фактором оздоровлення економіки регіону.

Таким чином, белігеративні комплекси – городища, вали, кургани та інші пам'ятки мають комплексне значення для науки, які потребують збереження у зв'язку з історичними цінностями. Значна кількість белігеративних ландшафтних комплексів, які впродовж великого періоду часу на території Галича та його околиць потребує дослідження: археологічного, історичного, локального. Також виявлення нових пам'яток, які до тепер не були знайдені.

Геннадій Євгенович СВИСТУН,

*кандидат історичних наук, викладач кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;*

ЧУГУЇВСЬКЕ ГНІЗДО САЛТІВСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ТА СТАН ДОСЛІДЖЕНОСТІ

Гніздо поселень салтівської культурно-історичної спільності з городищем в історичному центрі сучасного м. Чугуєва Харківської області розташоване по обидва береги р. Сіверського Дінця. Планомірне дослідження цієї групи салтівських пам'яток розпочалося з 2004 р. і з певними перервами триває до сьогодні. За час, що минув, була виявлена низка салтівських поселень, які почасти перекриті культурними нашаруваннями більш пізніх

періодів. Постійно проводиться робота з поточення їх меж, характеру культурних відкладень та стану збереженості. Переважно вони досліджені шляхом розвідок: візуального огляду зі збором підйомного матеріалу та за можливості шурфуванням. Головним фактором, що стає на заваді археологічних робіт, є розміщення більшості поселень в зоні сучасної міської забудови та землекористування. Звертає на себе увагу, що найближчі до городища селища правобережжя Сіверського Дінця (які є й найбільшими за площею в означеному поселенському гнізді) розділені з укріпленим центром переважно лише природніми ярами та руслами річок та струмків і розміщені на високих ділянках. Такий масив тяжіє до давньої переправи. Лівобережні селища, в свою чергу, значно менші за площею і розташовані помітно більш локально, одним із чинників чого є, напевно, характер заливної заплави в періоди розливів.

До цього часу безпосередньо в умовних межах Чугуївського гнізда поселень не віднайдено могильника. Деяким натяком на залишки кремації є локально сконцентровані знахідки в Чугуївському городищі салтівських речей зі слідами пірогенного впливу. Найближча концентрація великих за площею кремаційних могильників відома в сусідніх гніздах салтівських поселень – як вище, так і нижче за течією Сіверського Дінця (біля смт Кочетка та смт Есхара).

Валерій Володимирович СКИРДА,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історіографії, джерелознавства та археології історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

ЗМІНА ПОКОЛІНЬ У ХАРКІВСЬКІЙ АРХЕОЛОГІЇ (ДР. ПОЛ. 40-Х – ПОЧ. 60-Х РОКІВ ХХ СТ.)

В другій половині 40-х – на початку 60-х років у харківській археології відбувається зміна поколінь науковців.

В 40-х роках закінчує свою польову діяльність С. А. Семенов-Зусер. У 1945 р. він проводить розкопки скіфських пам'яток поблизу м. Люботина і с. Караван, а 1949 р. біля с. Велика Гомільша. В 1946-48 рр. вчений вдається до дослідження археологічного комплексу поблизу с. Верхній Салтів. На цей же період припадають останні дослідження І. Ф. Левицького. В 1946 р. він розкопує пізньопалеолітичну стоянку Осогорова балка на Дніпрі, а в 1948 р. торфовище Моства в Житомирській області. В др. пол. 40-х рр. цей археолог дослідив ряд пам'яток на території Харкова та Харківської області.